

Sygn. akt III AUa 321/14

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 23 maja 2014 r.

Sąd Apelacyjny w Katowicach

Wydział III Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący	SSA Marek Procek
Sędziowie	SSA Tadeusz Szweda SSO del. Małgorzata Andrzejewska (spr.)
Protokolant	Beata Przewoźny

po rozpoznaniu w dniu 23 maja 2014r. w Katowicach

sprawy z odwołania W. P. (W. P.)

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w C.

o prawo do renty socjalnej

na skutek apelacji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w C.

od wyroku Sądu Okręgowego - Sądu Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Częstochowie

z dnia 16 grudnia 2013r. sygn. akt IV U 1426/13

oddala apelację.

/-/SSA T. Szweda /-/SSA M. Procek /-/SSO del. M. Andrzejewska

Sędzia Przewodniczący Sędzia

Sygn. akt III AUa 321/14

UZASADNIENIE

Zaskarżonym wyrokiem z dnia 16 grudnia 2013r. Sąd Okręgowy w Częstochowie zmienił decyzję Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w C. i przyznał odwołującej W. P. prawo do renty socjalnej na okres 3 lat, poczynając od 22 marca 2013r.

W pisemnym uzasadnieniu wyroku zostało ustalone, że W. P. urodziła się (...) i jest obecnie uczennicą II klasy Liceum Ogólnokształcącego w K..

Orzeczeniem lekarza orzecznika z dnia 17 kwietnia 2013r. ubezpieczona nie została uznana za całkowicie niezdolną do pracy. W wyniku rozpoznania sprzeciwu, komisja lekarska Oddziału Zakładu Ubezpieczeń Społecznych w C. 7 maja 2013r. wydała orzeczenie tej samej treści.

W trakcie postępowania Sąd pierwszej instancji dopuścił dowód z opinii biegłego sądowego lekarza specjalisty z zakresu chirurgii urazowej i ortopedii. W oparciu o opinię biegłego wraz z jej uzupełnieniem, Sąd Okręgowy ustalił, że u ubezpieczonej można rozpoznać stan po wrodzonym zwichnięciu biodra prawego wielokrotnie leczonym operacyjnie, stan po wydłużeniu kości udowej prawej i korekcji koślawości kolana prawego oraz zaawansowaną koksartrozę dysplastyczną z przewlekłym zespołem bólowym, co powoduje, że W. P. jest całkowicie niezdolna do pracy na okres 3 lat. Proponowany okres 3-letni jest uzasadniony obecnym stanem zdrowia odwołującej, przewidywanym leczeniem operacyjnym, jak również prowadzonym po zabiegu okresem rekonwalescencji.

Oceniając opinię biegłego, Sąd uznał ją za w pełni miarodajną albowiem została ona wydana przez biegłego legitymującego się wieloletnim doświadczeniem orzeczniczym, poprzedzona była bezpośrednim badaniem ubezpieczonej oraz dokładną analizą znajdującej się w aktach rentowych dokumentacji medycznej z przebiegu dotychczasowego leczenia. Ponadto opinia uwzględnia wiek ubezpieczonej, aktualne nasilenie występujących u niej schorzeń oraz przebieg jej dotychczasowego leczenia, zaś wnioski końcowe zostały w przekonujący sposób uzasadnione.

Sąd Okręgowy uznał za chybione zarzuty organu rentowego pod adresem opinii biegłego, wskazując, że w opinii uzupełniającej biegły wyjaśnił, iż ubezpieczona, jako osoba nieposiadająca żadnego zawodu, jest niezdolna do pracy na ogólnie dostępnym rynku pracy. W szczególności przeciwwskazaniem są ciężkie prace i prace wykonywane w wymuszonych pozycjach, a także prace wymagające długiego siedzenia, co wyklucza możliwość wykonywania przez odwołującą takich prac, jak: pracy telefonistki, portiera, czy prac przy montażu albowiem wszystkie one wymagają przebywania w wymuszonej pozycji ciała w czasie dniówki roboczej. Sąd podkreślił, że ocena niezdolności do pracy winna odnosić się do pracy pełnowymiarowej, a nie do nauki w szkole, w której lekcje zasadniczo trwają krócej, niż 8 godzin dziennie i poprzedzone są co 45 minut kilkuminutowymi przerwami.

Na podstawie tak ustalonego stanu faktycznego, Sąd pierwszej instancji uznał, że odwołanie zasługuje na uwzględnienie albowiem ubezpieczona spełnia przesłanki do przyznania jej renty socjalnej, a określone w art. 4 ust. 1 ustawy z dnia 27 czerwca 2003r. o rencie socjalnej (Dz. U. z 2003r., Nr 135, poz. 1268 ze zm.) w zw. z art. 12 ust. 1 i 3 ustawy z dnia 17 grudnia 1998r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz. U. t.j. z 2009r., Nr 153, poz. 1227).

Orzeczono na mocy art. 477¹⁴ § 2 k.p.c.

Apelację od powyższego wyroku wniosł organ rentowy, zarzucając naruszenie przepisów prawa procesowego art. 286 k.p.c., poprzez przyjęcie za podstawę rozstrzygnięcia opinii biegłych sądowych sprzecznych z zasadami orzecznictwa lekarskiego, a w konsekwencji naruszenie przepisów prawa materialnego art. 12 ust. 2 i art. 13 ust. 1 i 3 ustawy z dnia 17 grudnia 1998r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz. U. t.j. z 2009r., Nr 153, poz. 1227)

oraz art. 4 ust. 1 ustawy z dnia 27 czerwca 2003r. o rencie socjalnej (Dz. U. z 2003r., Nr 135, poz. 1268 ze zm.), poprzez przyznanie ubezpieczonej prawa do renty socjalnej w sytuacji braku przesłanek dla podjęcia takiego rozstrzygnięcia, tj. błędnego ustalenia, że ubezpieczona jest całkowicie niezdolna do wykonywania jakiegokolwiek pracy.

Stawiając powyższe zarzuty, apelujący wniósł o zmianę wyroku i oddalenie odwołania.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje:

Apelacja organu rentowego nie zasługuje na uwzględnienie.

Sąd pierwszej instancji poczynił bowiem prawidłowe ustalenia odnośnie stanu faktycznego, przeprowadził wyczerpujące postępowanie dowodowe, a następnie w prawidłowy sposób, zgodnie z zasadami logiki i doświadczenia życiowego dokonał trafnej oraz bardzo szczegółowej oceny zebranych dowodów i wyciągnął właściwe wnioski, które legły u podstaw wydania zaskarżonego wyroku.

Sąd Okręgowy bardzo szczegółowo w pisemnym uzasadnieniu wyroku wyjaśnił w oparciu o jakie dowody i dlaczego dokonał ustaleń faktycznych w rozpoznawanej sprawie.

Przypomnieć tutaj należy, że jedną z podstawowych reguł procesu cywilnego jest zasada swobodnej oceny dowodów. Odnosi się ona zarówno do wyboru określonych środków dowodowych, jak i do sposobu ich przeprowadzenia. Ramy swobodnej oceny dowodów wyznaczone są wymaganiami prawa procesowego, doświadczenia życiowego oraz regułami logicznego myślenia, według których sąd w sposób bezstronny, racjonalny i wszechstronny rozważa materiał dowodowy jako całość, dokonuje wyboru określonych środków dowodowych i wążąc ich moc oraz wiarygodność, odnosi je do pozostałego materiału dowodowego. Sąd ocenia wiarygodność i moc dowodów według swego przekonania na podstawie rozważenia zebranego materiału. Dając lub odmawiając wiary dowodom, kieruje się wyłącznie własnym przekonaniem (wyroki Sądu Najwyższego z dnia 10 czerwca 1999r., II UKN 685/98; z dnia 29 września 2000r., V CKN 94/00; z dnia 14 grudnia 2001r., V CKN 561/00).

W ocenie Sądu Apelacyjnego, dokonana przez Sąd pierwszej instancji swobodna ocena dowodów nie narusza reguł zawartych w art. 233 § 1 k.p.c.

Z tego względu Sąd Apelacyjny przyjął ustalenia poczynione przez Sąd Okręgowy za własne.

Zgodnie z art. 4 ust. 1 ustawy z dnia 27 czerwca 2003r. (Dz. U. z 2003r., Nr 135, poz. 1268 z późn. zm.), renta socjalna przysługuje osobie pełnoletniej całkowicie niezdolnej do pracy z powodu naruszenia sprawności organizmu, które powstało:

1. przed ukończeniem 18 roku życia;
2. w trakcie nauki w szkole lub w szkole wyższej - przed ukończeniem 25 roku życia;
3. w trakcie studiów doktoranckich lub aspirantury naukowej.

Renta socjalna ma charakter świadczenia zabezpieczającego, a jej celem jest kompensowanie braku możliwości nabycia uprawnień do świadczeń z systemu ubezpieczenia społecznego ze względu na to, że całkowita niezdolność do pracy powstała przed wejściem na rynek pracy (wyrok Sądu Najwyższego z 2 lutego 2010r., II UK 172/09, LEX nr 584202).

Stosownie do art. 12 ust. 1 ustawy z dnia 17 grudnia 1998r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz. U. t.j. z 2009r., Nr 153, poz. 1227 z późn. zm.), osobą niezdolną do pracy jest osoba, która całkowicie

lub częściowo utraciła zdolność do pracy zarobkowej z powodu naruszenia sprawności organizmu i nie rokuje odzyskania zdolności do pracy

po przekwalifikowaniu. Całkowicie niezdolną do pracy jest przy tym osoba, która utraciła zdolność do wykonywania jakiegokolwiek pracy (art. 12 ust. 2 ustawy),

zaś częściowo niezdolną do pracy jest osoba, która w znacznym stopniu utraciła zdolność do pracy zgodnej z poziomem posiadanych kwalifikacji (art. 12 ust. 3 ustawy). Przy ocenie stopnia i trwałości niezdolności do pracy oraz rokowania, co do odzyskania zdolności na podstawie art. 13 ust. 1 ustawy należy zaś uwzględnić między innymi możliwość wykonywania dotychczasowej pracy

lub podjęcie innej pracy oraz celowość przekwalifikowania zawodowego, biorąc

pod uwagę rodzaj i charakter dotychczas wykonywanej pracy, poziom wykształcenia, wiek i predyspozycje psychofizyczne.

Sporną kwestię w rozpoznawanej sprawie stanowiła ocena stanu zdrowia ubezpieczonej, jako przesłanki do stwierdzenia całkowitej niezdolności do pracy

i w konsekwencji przyznania prawa do renty socjalnej.

Prawidłowo Sąd pierwszej instancji ustalił, w oparciu o zebrany w sprawie materiał dowodowy, że u W. P. można rozpoznać stan po wrodzonym zwłknięciu biodra prawego wielokrotnie leczonym operacyjnie, stan po wydłużeniu kości udowej prawej i korekcji koślawości kolana prawego oraz zaawansowaną koksartrozę dysplastyczną z przewlekłym zespołem bólowym. Słuszne jest też stanowisko Sądu Okręgowego, że wymienione schorzenia czynią odwołującą całkowicie niezdolną do pracy na okres 3 lat.

Ustalając stan zdrowia W. P. oraz jej całkowitą niezdolność do pracy, Sąd oparł się na treści opinii biegłego lekarza specjalisty z zakresu chirurgii urazowej i ortopedii, a więc specjalisty właściwego z uwagi na charakter schorzeń odwołującej.

Organ rentowy, kwestionując w trakcie postępowania przed Sądem pierwszej instancji opinię biegłego znajdującą się na k-12-13 a.s., wskazał, że zakres ruchów

w stawie biodrowym pozwala na swobodne przyjmowanie pozycji siedzącej

oraz przebywanie w tej pozycji przez dłuższy czas i możliwe jest w związku z tym wykonywanie przez odwołującą prostych prac np. pracy portiera, telefonistki, czy prostych prac przy montażu.

Sąd pierwszej instancji, celem wyjaśnienia powyższego zarzutu, dopuścił dowód z opinii uzupełniającej biegłego lekarza specjalisty z zakresu chirurgii urazowej i ortopedii. I w opinii uzupełniającej z dnia 31 stycznia 2013r. (k-34 a.s.) biegły stwierdził, że stan zdrowia odwołującej stanowi przeciwskazanie do długiego przebywania w wymuszonej pozycji ciała, a więc również do długiego siedzenia

i dlatego w przypadku ubezpieczonej przeciwskazaniem są ciężkie prace

oraz prace wykonywane w wymuszonych pozycjach, w tym także prace wymagające długiego siedzenia, co wyklucza możliwość wykonywania pracy telefonistki, portiera, czy prac przy montażu, albowiem przebywanie w wymuszonej pozycji ciała nasiliłoby istniejące dolegliwości bólowe, co z kolei uniemożliwiłoby swobodne wykonywanie tych prac.

Organ rentowy zgłosił również zarzuty do opinii uzupełniającej biegłego, podnosząc ponownie część poprzednich zarzutów dotyczących możliwości wykonywania pracy portiera, wskazał też na fakt kontynuowania nauki i związane z tym wielogodzinne przebywanie w pozycji siedzącej.

Sąd pierwszej instancji słusznie jednak, uznając te zarzuty za nieuzasadnione, wskazał tutaj, że ocena niezdolności do pracy winna odnosić się do pracy pełnowymiarowej, a nie do nauki w szkole, w której zasadniczo lekcje trwają krócej, niż 8 godzin dziennie i co 45 minut przerywane są przerwami.

W apelacji organ rentowy zarzucił, iż z przeprowadzonego przez biegłego badania fizykalnego nie wynika, aby ubezpieczona nie mogła długo siedzieć,

gdyż zgina kończynę prawą w stawie biodrowym do 90 stopni (bez ograniczenia bólowego w tym zakresie) – co jest całkowicie wystarczające do przebywania w pozycji siedzącej.

Zarzutu tego nie można jednak uznać za uzasadniony.

Z opinii biegłego, zarówno głównej, jak i uzupełniającej, wynika bowiem jednoznacznie, że ruchomość biodra prawego jest ograniczona, gdyż ubezpieczona zgina kończynę prawą w stawie biodrowym do 90 stopni, a rotacja wewnętrzna i zewnętrzna wynosi jedynie 10 stopni, ponadto biegły stwierdził też bóle biodra prawego i prawego kolana, wyjaśniając, że przebywanie w wymuszonej pozycji ciała, a więc również w pozycji siedzącej przez ubezpieczoną w trakcie dniówki roboczej nasiliłoby jeszcze istniejące u niej dolegliwości bólowe i uniemożliwione byłoby w związku z tym swobodne wykonywanie pracy.

Ponadto stwierdzić należy, że w apelacji, podobnie jak wcześniej w postępowaniu przed Sądem pierwszej instancji, organ rentowy nie zakwestionował ani wiedzy fachowej biegłego, ani dokładności przeprowadzonych przez niego badań oraz analizy dokumentacji medycznej ubezpieczonej, nielogiczność wniosków wyprowadzonych z wyników przeprowadzonych badań i analizy dokumentacji medycznej. Powtórzone w apelacji zastrzeżenia do opinii biegłego powołanego przez Sąd Okręgowy są więc jedynie po prostu przejawem niezadowolenia organu rentowego z opinii dotychczas wydanych przez tego biegłego. Nieuzasadniony jest w związku z tym zarzut naruszenia art. 286 k.p.c. Sąd pierwszej instancji w związku ze złożonymi zastrzeżeniami przez organ rentowy zwrócił się właśnie w trybie art. 286 k.p.c. do biegłego z żądaniem wydania dodatkowej opinii celem wyjaśnienia podniesionych zarzutów. Kolejne zarzuty organu rentowego do opinii uzupełniającej sporządzonej przez biegłego stanowiły w istocie częściowe powielenie poprzednio podniesionych zastrzeżeń, a do pozostałych uwag szczegółowo i zasadnie odniósł się Sąd pierwszej instancji w pisemnym uzasadnieniu wyroku.

Podkreślenia też wymaga, że apelujący, wskazując na naruszenie przez Sąd pierwszej instancji art. 286 k.p.c., bliżej nawet nie sprecyzował, czy to naruszenie dotyczy możliwości żądania ustnego wyjaśnienia opinii złożonej na piśmie, czy też zażądania dodatkowej opinii od tego samego lub innego biegłego, nie wskazał również, czy zarzut ten należy odnieść do postępowania Sądu Okręgowego po wydaniu opinii głównej, czy może uzupełniającej.

W związku z powyższym, wskazać w tym miejscu trzeba, że potrzeba powołania innego biegłego powinna wynikać z okoliczności sprawy, a nie z samego niezadowolenia strony z dotychczas złożonych opinii. Odmienne stanowisko oznaczałoby przyjęcie, iż należy przeprowadzić dowód ze wszystkich możliwych opinii biegłych, żeby upewnić się, czy niektórzy z nich nie byli tego samego zdania co strona (wyroki Sądu Najwyższego: z dnia 19 marca 1997r., II UKN 45/97, OSNP 1998, nr 1, poz. 24; z dnia 10 grudnia 1997r., II UKN 391/97, OSNP 1998, nr 20, poz. 612; z dnia 4 sierpnia 1999r., I PKN 20/99, OSNP 2000, nr 22, poz. 807; wyrok z dnia 9 stycznia 2002r., II UKN 701/00, LEX nr 559961 oraz z dnia 10 stycznia 2002r., II CKN 639/99, Lex nr 53135). Dodatkowo należy podnieść, że sąd nie musi dopuścić dowodu z dodatkowej opinii biegłych, jeżeli uzna, że ekspertyzy, którymi dysponuje, są wystarczające do wyjaśnienia stanu zdrowia osoby ubiegającej się o rentę z tytułu niezdolności do pracy (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 17 stycznia 2012r., I UK 195/11, LEX nr 1112659).

Sąd Apelacyjny, podobnie jak Sąd pierwszej instancji, podzielił wnioski zawarte w sporządzonych w toku postępowania przed Sądem pierwszej instancji opiniach biegłego z zakresu chirurgii urazowej i ortopedii, ponieważ były one logiczne, spójne i zdecydowane. Opinie te należało również

określić jako rzetelne, albowiem oparto je na kompleksowej dokumentacji lekarskiej, na wynikach specjalistycznych badań, którym ubezpieczona została poddana w ostatnim okresie, a także na wynikach badań przeprowadzonych osobiście przez biegłego. W ocenie Sądu Apelacyjnego, wymienione opinie biegłego mogły więc stanowić podstawę do stanowczego rozstrzygnięcia niniejszej sprawy i nie zachodziła już konieczność powoływania kolejnych biegłych.

Opinie biegłego lek. med. W. D. – zarówno główna, jak i uzupełniająca – pozwoliły na nie budzące jakichkolwiek wątpliwości przyjęcie, że w obecnym stanie zdrowia odwołująca jest całkowicie niezdolna do pracy, gdyż rodzaj dolegliwości oraz ich aktualny stopień zaawansowania jest bowiem na tyle istotny, że powoduje całkowitą utratę zdolności do wykonywania jakiegokolwiek pracy.

Reasumując, prawidłowe ustalenie przez Sąd Okręgowy, że W. P. jest całkowicie niezdolna do pracy, sprawiło, iż spełniła ona wszystkie przesłanki prawa do renty socjalnej.

Z przedstawionych wyżej względów Sąd Apelacyjny, na mocy art. 385 k.p.c., orzekł jak w sentencji.

/-/SSA Tadeusz Szweda /-/SSA Marek Procek /-/SSO(del.) Małgorzata Andrzejewska

Sędzia Przewodniczący Sędzia

JR